

VERDA FAMILIO

NEPRAVIDELNÝ dvojjazyčný zpravodaj Esperantského kroužku v Mnichově Hradišti,
pro členy kroužku a příznivce mezinárodního jazyka.

Odpovědný redaktor – MUDr. Josef Hradil, 29501 Mnichovo Hradiště, Družstevní 1161

Cena: dobrovolný příspěvek

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt Střední Čechy v Praze,
č.j.P/Fiš-2295/92 ze dne 16.XI.1998

[illegible][illegible]

Ĉu vi kapablas argumenti por Esperanto? (Daŭrigo) Ni daŭrigas la bazan propagandan lernejon de esperantistaro per plua kutima riproĉo kontraŭ IL (Internacia lingvo): „Esperanto estas nur ludilo.“ Oni diras, IL estas konvena ludilo por infana korespondado, samspeca (stejného druhu) kiel krucenigma (křížovkářské) arto. Ni diru tamen, ke tio estas nur unu el ĝiaj avantaĝoj. Infanoj vere kapablas post finstudo de 14-taga tendaro en Lančov sen granda peno eltrovi amikon en la dezirata lando kaj korespondi ku li. Alia problemo estas, ĉu niaj landaj organizaĵoj kapablas organizi adresaron de korespondemuloj. Ne estas tiel kaj tio atestas pri nia malbona organiza kapablo. Tamen, se niaj kontraŭuloj diras moke „infana ludilo“, ni povas demandi rebato (zpětným úderem) pri la daŭro de studado de aliaj lingvoj antaŭ ol la infanoj povas serioze kuraĝi ekkorespondi angle ol alilingve. Eĉ se restus tiu avantaĝo de Ilo sola, oni valorus lerni ĝin, ĉar neniu alia lingvo kapablas krei internacian amikecan ligon tiel facile kiel Ilo. Spertaj esperantistoj, kiuj ne plu aktivigas (tiaj estas malmultaj), ĉar kutime la amo por Eo daŭras ĝis al lastaj tagoj de la vivo kontraŭe: maljunaj homoj, kiuj malsanas kaj ne estas movkapablaj (pohybliví) ofte elserĉas malnovajn koresponaĵojn kaj provas reaktivigi siajn malnovajn amikecojn), taksante sian vivon starigas antaŭ si demandon, ĉu estis utile instrui infanojn, ĉar intereso de infanoj estas efemera (pomíjivá) kaj multaj dum senpagaj kursoj ĉesas lerni kaj perdas kontakton kun nia movado. La instruado de Eo estas ĉiam sencohava (smysluplná), ĉar krom la propedeŭtika lingva efiko ĝi greftas al la infana animo ideon de internacia amikeco kaj kunlaboro, kiu gvidas kaj formas pluan evoluon de ilia formebla (tvarovatelné) animo.

Aliaj riproĉantoj mokas, ke Eo estas nur hobia aŭ lingva por hobiistoj, netaŭga por alia serioza uzo.

Nomi Eon hobia ĉiam estas ofendo por „internacia ideo de Eo“ kaj atestas nur pri supra kono pri problemaro de internacia interkompreniĝo kaj subtakso (podcenění) de klopodoj de esperantista popolo. Ili scias pri la INTERNA IDEO de Eo, pri valoro de amikaj rilatoj kiuj kreiĝis inter niaj socioj. Vere, ni estas socio de internacia popolo, kiu stariĝas la celon de internacia interkompreniĝo super siajn ambiciojn kaj personajn dezirojn. Ni ja povus „pli ekonomie“ uzi nian liberan tempon kaj dediĉi ĝin por kutimaj amuzoj, kiuj el vidpunkto de eterne estas senvaloraj. Nin varmigu sento, ke ni dediĉas nian vivon por ideo sencohava. Kvankam ĝi ankoraŭ ne estas de la publiko sufiĉe akceptata precipe pro nekomprene de ĝia ideo, la historio taksos ĝin valora, edukanta al nobliĝo de la homa animo. Tamen, kial riproĉi, ke Eo estas lingvo por hobiistoj? Ofte amatoroj kreas artajn verkojn, kiuj eĉ superas tiajn de profesiuloj. Per uzo de internacia lingvo ili ariĝas (aro, iĝi - shromažďují), povas facile interŝanĝi spertojn, kiuj mankas al ili, ĉar ili ne havas profesion edukitecon.

Oni ofte diskutas pri la senco de Ilo. Laŭ la grado de lingvoscio de la uzanto ĝi estas komence nur lingve koresponda, kiu bezonas vere nur malgrandan tempon por lerni bazajn principojn. Poste oni povas profesie uzi ĝin en sia fako – Eo estas la plej konvena lingvo por teknika kaj scienca interkompreniĝo. Sciencistoj nepre atendis inventon (vynalezení) de konvena interkomprenilo. Multaj opinias, ke ne estas necese lerni artefaritan lingvon, ĉar sciencistoj uzas ĉiukaze nur fragmenton de la vorta provizo el ilia praktika esprimado. Profesoro Leopoldo Infeld, teoriisto pri fiziko, plurjara kunlaboristo de fizika genio Albert Einstein, skribis, ke la angla lingvaĵo de Einstein enhavis ne pli ol 300 vortojn. Kaj la angla ja estas lingvo de Unuiĝintaj ŝtatoj de Ameriko, kiun ĉi eminenta sciencisto elektis je sia patrujo kaj kie li loĝis de la jaro 1933 ĝis sia morto en la 1955 jaro. En tiu lando Einstein vivis kaj krie laboris en sia scienca branĉo, ne parolante lingvon de sia nova patrujo. Kvankam li ne kapablis interkompreniĝi dum kutimaj lingvouzoj en surstrata kaj komerca eĉ privata vivo, lia lingva provizo sufiĉis por interkompreniĝo inter sciencistoj – fizikistoj. Kelkaj adeptoj de scienco en sia junaĝo entuziasme lernis Eon, tamen transirante en la sciencistan mondon, ili uzis aliajn lingvojn kaj ili rememoras Eon kiel revo (sen, blouznění) de sia juneco, kiun ili plene forgesis, kvankam ili restis ĝiaj favorantoj. Problemo bazas en tio, ke ili estas malmultaj kaj ne kuraĝis enkonduki Eon en scienca uzon. Necesa ardiĝi (rozežhavit se), kvankam primokite (posmívání), tamen aranĝi sciencajn konferencojn, kie estas Ilo la lingvo labora, propagandi la uzon de Eo en sciencajn laboraĵojn, almenaŭ por resumaj finpartoj. Ĉiun scienciston ĝojigas, se li legas alilingvan tekston de lia fako, kiun li komprenas sen uzo de vortaro. Tia Eo estas – ĝi estas sola, kiu povas servi tiusence. Per uzo en scienco kaj tekniko ĉesas esti Eo nenieslingvo (ničí jazyk) kaj komencas la periodo de ĝia praktika uzo. Dum lastaj jaroj estis tiudirekte faritaj antaŭpaŝoj, kiun komencis kaj al kiu helpis apero de granda Plena Ilustrita Vortaro kaj sekvaj fakaj vortaroj, Bildvortaro de Eichholz kaj aliaj. La fundamento estis metita, restas helpi al ĝenerala apliko de Eo. (Daŭrigota)

Malfacile ricevas Esperanto en ŝtatoj de iama Sovetunio. Pro ti ni ĝojas, vidante pluan numeron de KOMENCANTO, modesta bulteno por korespondaj kursanoj kaj komencantaj esperantistoj. En la naŭa numero ĝi informas la junajn esperantistojn pri Tutmonda esperantista ĵurnala organizo – junulara sekcio de UEA (TEJO) kaj ĝia organiza strukturo. Por faciligi kontakton inter komencantaj esperantistoj, la redaktorejo volonte aperigos vian adreson. Vere estas interese kontakti kun tiu granda lando, kiu travivas sian transformiĝon, kaj gajni fidelajn amikojn en ĝi. Ni ĉiam nur miras, kiom da altkvalitaj esperantistoj transvivis epokon de persekutado kaj konservis sian altan lingvan kvaliton – eble dank' al bonkvalitan lerniloj kaj vortaroj, kiuj estis eldonitaj en la gloraj jaroj de la „rusa periodo“ de esperanta historio. Jen la adreso, kien vi povas skribi, instigi la eldonanton kaj sendi vian korespondadreson: KOMENCANTO, redaktoro Viktor Kudrjacev, Box 132, Ekaterinburg, 620041 RUSIO.

KATA EPIZODO. Humura lingvaĵo de karmemora Teo Novotný el Liberec (*3.1.03a - + 17. XII. 74). Foje vivis du maljunaj fraŭlinoj. La unua nomiĝis Kat-arino kaj la dua Kat-harino. Por ke ili ne sentu sin tion forlasitaj kaj solecaj, aĉete ili akiris unu belan katon. La kato estis tiom hela – vera unikato. Sed ili denove malkontentis pro soleco de tiu bela kato kaj aĉetis la duan katon – ili do havis du-katojn. La bonkoraj najbaroj donacis al la virinoj du pliajn katojn, tamen ne dupliktatojn. Ilia frato, eksciinte pri ilia katemo, donace alportis al ili unu katon, do ĝi estis de li kato. Tiu de li kato ofte hejmen alportis musojn. Tio vere ne estis delikata agado de tiu muskato. Tiun, ĉiam vagantan maldelikatan muskaton, ili volis beligi – lavi kaj kombi, sed la kato estis sovaĝega, la maljuniloj devis ĝin teni kaj tiu katteno estis pena. Malgraŭ tio tiu katakombo estis tamen malsukcesa kaj la kato forkuris. La virinoj la forkurintan kataĉon logis per viando. Post longa proceduro la katalogo sukcesicis. Post la lavado kaj katakombo la samon travivis ĉiuj aliaj gekatoj kaj estis sekataj per kat-sek-tukoj; por ke ili ne malsaniĝu pro kataro, la virinoj kovris la katojn per trikataj kat-dors-kovriloj. Vesperigis kaj la tuta kataro katkantis – miaŭsis – unju strofon post la alia. Tio estis vera katastrofo por najbaroj.

SAT-Kongreso 1993 okazis dum belaj aŭgustaj tagoj en Kazanlak (Bulgario). Post salutoj de delegitoj de partoprenintaj landoj salutis la kongreson 13-jara knabo Václav Hranický en nomo de E-klubo en Ostrava Poruba kun granda aplaŭdo. La programo de la kongreso estis tre bunta. Krom ĝeneralaj kunsidoj kunvenis diversaj sekcioj, ekz. liberpensiuloj, liberecanoj (iamaj anarkistoj), vegetaranoj, okazis interesaj prelegoj. Dum unu vespero kantis populara „belega najtingalo“ Nikol, kiu montris, ke eĉ Eo havas sian kulturon. Okazis ankaŭ bulgara vespero, kie kantis, dancis kaj muzikadis popularaj bulgaraj grupoj.

SAT-KONGRES 1993 byl během krásných srpnových dní v Kazanlaku (Bulharsko). Po zdravici delegátů zúčastněných států pozdravil kongres 13-letý chlapec Václav Hranický jménem E-klubu v Porubě-Ostrava s velkým potleskem. Kongresový program byl pestrý. Kromě valných hromad zasedaly různé sekce, např. volnomyšlenkáři, svobodní členové (dříve anarchisté), vegetariáni, byly uspořádány zajímavé přednášky, jeden večer zpíval „belgický slavík“ Nikol, který ukázal, že i Esperanto má svoji kulturu. Byl uspořádán také „bulharský večer“, kde zpívaly, tančily a jinak hudebně vystoupily populární bulharské skupiny.

Lastajn du vesperojn preparis ĉeestantoj de la kongreso per siaj programeroj. Dum kongreso okazis ekskursoj al muzeo de rozoj, historia loko Ŝipka, kie venkis bulgaroj kaj rusoj turkojn, plus al Plovdiv kaj Veliko Tarnovo. La kongreson komence organizis 82-jara Ganĉo Damjanov kun sia filino Svoboda, poste helpis ankoraŭ kelkaj volontuloj. La ĉeĥa ekspedicio loĝis en hotelo kaj ricevadis bongustan vegetaran manĝon. Venontjare SAT-kongreso okazos en Sud-Moravia urbeto Strážnice inter la tagoj 16.-23.VII.1994. Peranto por SAT en Ĉeĥio estas Vlád'a Hasala, pk 36 CZ-69662 Strážnice, kiu donos al Vi pluajn informojn.

Helpo al historiistoj. „Survoje al Internacio de proleta Esperantistaro“ Adolf Schwarz, Sofio: Pres-Esperanto, 1992, 223p. La aŭtoro kun la vera redaktoro de la libro Nikola Alexiev priskribas historiajn faktojn pri la laborista E-movado, fondita per SAT dum UEA kongreso 1921 en Prago. La plej granda parto koncernas laŭ la recenzanto Detlev Blanke la komunisman opozicion en SAT, fondon de Internacio de Proleta Esperantistaro en 1932 en Berlino, kiu signifis spliton de la laborista E-movado. Estas menciita persekuto kaj en Tria regno kaj en Sovetio. La kunaŭtoro Alexiev akompanas ĉiun ĉapitron per sia enkonduko, en kiu li faras ankaŭ severan memkritikon pri la pasintaj kredoj kaj iluzioj. Li konkludas per alvoko: „Nenia splitiĝo plu en la vicoj de la monda esperantistaro! ... Ni memoru kaj ne forgesu eĉ por momento: la unueco faras forton!“

Poslední dva večery připravili účastníci kongresu svými programovými čísly. Během kongresu byly uspořádány výlety do muzea růží, do Plovdivu a Veliko Tarnovo a historického místa Šipka, kde porazili Bulhaři s Rusy Turky. Kongres spočátku organizoval 82-letý Ganĉo Damjanov se svou dcerou Svobodou, později pomohlo ještě několik dobrovolníků. Česká výprava bydlela v hotelu a dostávala chutnou vegetariánskou stravu. V příštím roce SAT-kongres bude uspořádán v jihomoravském městečku Strážnice ve dnech 16–23.VII.1994. Zástupce SATu v České republice je Vlád'a Hasala, ps 36 CZ-69662 Strážnice, který Vám podá další informace.

Pomoc historikům. „Cestou k internacionále proletářských esperantistů“ Adolf Schwarz, Sofie: Pres-Esperanto, 1992, 223 str. - Autor společně se skutečným redaktorem knihy Nikitou Alexievem popisuje historická fakta o dělnickém esperantském hnutí, založeném SATem při UEA kongresu v r. 1921 v Praze. Největší část podle recenzenta Detleva Blanke pojednává o komunistické opozici v SATu, založení internacionály esperantského proletariátu v r. 1932 v Berlíně, které znamenalo roztržství dělnického esperantského hnutí. Je popsána persekuce v Třetí Říši i Sovětském Svazu. Spoluautor Aleksiev doprovází každou kapitolu svým úvodem, ve kterém činí též ostrou sebekritiku pominuvších přesvědčení a iluzí. Uzavírá výzvou: „Žádné rozštěpení v našich řadách světových esperantistů! ... Vzpomeňme a nezapomeňme ani na okamžik: v jednotě je síla!“

„Monto, monto ...“ popolkanto – tradukis Miloslav Lukáš. - Monto, monto la tro alta//kaj knabino malproksima;//malproksima post montaro//velkas inter ni la amo.///Velkas, velkas ĝis finvelkos, poste nia amo estos//granda por ni la malĝojo,///kaj nenio plu en vojo.